

ความเป็นมาของปัญหา

รัฐบาลมีภารกิจอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในการบริหารประเทศ คือ การจัดการศึกษา ให้ความสำคัญกับความต้องการของสังคม และบุคคลตามความมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาประเทศ การพัฒนาประเทศจะไม่บรรลุผลตามเป้าหมายตามภาพรวมของประเทศไม่ได้ รัฐบาลวางรากฐานทางการศึกษาที่เหมาะสมเท่าที่ควร เพราะการศึกษาจะช่วยให้ประชาชาติในประเทศนอกจากพัฒนาตนเองขึ้นทั้งในด้านสติปัญญา ความรู้สึนึกคิด และความสามารถในการประกอบอาชีพแล้ว ยังเป็นการสร้างรากฐานการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ให้แก่ประเทศต่อไปอีกด้วย กล่าวโดยสรุป การพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ทั้งหมด เป็นผลสืบเนื่องมาจากการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชาติในประเทศอย่างถูกต้องเหมาะสมสนองความต้องการของบุคคล และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นประการสำคัญ

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาของไทยแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา¹ ใน 4 ระดับนี้ การศึกษาในระดับประถมศึกษา เป็นระดับที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการศึกษาระดับเดียวที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้รับ จากการสำรวจของกองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2517 มีจำนวนนักเรียนในระดับนี้ถึง 6,516,766 คน² และเป็นระดับการศึกษา นอกจากจะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของคนที่อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขแล้ว ยังเป็นระดับการศึกษาที่เป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับสูงต่อไปอีกด้วย ดังปรากฏในโครงการศึกษา แผนการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2441 จนถึง พ.ศ. 2503 สรุปได้ว่า การประถมศึกษาเป็นการศึกษาอบรมวิชา ซึ่งเป็นพื้นฐานความรู้

¹กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, "แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520" บันทึกการนิเทศการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, 2521), หน้า 23

²กองแผนงาน, สำนักงานปลัดกระทรวง, กระทรวงศึกษาธิการ, สถิติการศึกษามัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2517, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2518), หน้า 16

เบื้องต้นที่ทุกคนพึงทราบอันเป็นทางนำไปสู่การเรียนรู้ และการปฏิบัติ¹ และตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบันได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐานและสามารถคงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัย และความสามารถได้ และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข² รัฐบาลก็เห็นตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาระดับประถมศึกษา จึงได้จัดสรรงบประมาณสูงถึงร้อยละ 60 ของงบประมาณการศึกษาของประเทศ หรือประมาณร้อยละ 10 ของเงินงบประมาณทั้งสิ้น มาใช้ในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา³ กล่าวโดยสรุป การประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตคนในประเทศมากที่สุด รัฐต้องใช้จ่ายเงินเพื่อการจัดการศึกษาระดับศึกษามากกว่าค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในระดับอื่น ๆ รวมกันทั้งหมด และอาจจะกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาระดับเดียวที่มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลส่วนใหญ่ของประเทศและช่วยเสริมให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติบรรลุเป้าหมาย

เนื่องจากการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความสำคัญมากต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ และเป็นภาระหนักของผู้บริหารประเทศดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงระบบบริหารการศึกษามาแล้วหลายครั้ง ดังปรากฏในโครงการศึกษา และแผนการศึกษาชาติ ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษามีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้ ระบบบริหารการประถมศึกษาของไทยในปัจจุบันได้แบ่งโรงเรียนออกเป็นภาคใหญ่ ๆ 2 ภาค คือ ภาคแรก เป็นภาคของโรงเรียนเอกชน ซึ่งได้แก่โรงเรียนราษฎร์ ภาคที่สอง เป็นภาคโรงเรียนรัฐบาล ซึ่งได้แก่โรงเรียนประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โรงเรียนสาธิต ระดับประถมศึกษา สังกัดกรมการฝึกหัดครู และทบวง

¹ กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. ความเป็นมาของแผนการศึกษาชาติ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2504), หน้า 14

² กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. "แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520" บันทึกการนิเทศการศึกษา 2521, (กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, 2521), หน้า 23

³ กองการวิจัยการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. "ระบบบริหารการประถมศึกษาของไทย", รายงานการศึกษาเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยการศึกษา, 2517), หน้า 1-2

มหาวิทยาลัยของรัฐ และโรงเรียนเทศบาล โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียนเทศบาล โรงเรียนประเภทนี้ ดำเนินงานด้านธุรการอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ ควบคุมทางด้านวิชาการ สำหรับโรงเรียนราษฎร์ สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน และโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา นั้น อยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ¹

อย่างไรก็ดีถึงแม้ผู้บริหารประเทศได้พยายามปรับปรุง แก้ไขการบริหารการประถมศึกษา ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา การศึกษาระดับประถมศึกษาก็ยังมีปัญหาต่าง ๆ มากมายหลายประการที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาระดับนี้ จากการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพของการประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สรุปได้ว่า คุณภาพการศึกษา ของเด็กในระดับประถมศึกษาตอนต้น มีความแตกต่างกันมากระหว่างโรงเรียนในเมืองกับโรงเรียนในชนบท เด็กจบชั้นประถมปีที่ 4 จากโรงเรียนในชนบทและอยู่ในเกณฑ์มีโอกาสล้มหนังสือได้มากกว่าที่จบจากโรงเรียนในเมือง คุณภาพทางด้านการศึกษาอันได้แก่ ความรู้ ความสามารถในการเรียนของนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับต่ำกว่าทุกภาค² และตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่สี่ (2520 - 2524) ได้กล่าวถึงปัญหาการศึกษาระดับประถมศึกษา สรุปได้ดังนี้ ความจำเป็นที่จะต้องขยายการศึกษาภาคบังคับในด้านปริมาณให้มากพอกับด้านปริมาณการเพิ่มของประชากร ได้ทำให้การพัฒนาทางด้านคุณภาพไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร มีอัตราการเรียนซ้ำชั้นสูง คือ คิดเฉลี่ยทุกชั้นแล้วประมาณร้อยละ 16.27 ต่อปี ก่อให้เกิดความสูญเปล่าในการลงทุนทางการศึกษาเป็นอันมาก การกระจายของครูไม่ทั่วถึง เนื่องจากการให้สวัสดิการ และสวัสดิภาพครูไม่ดีพอ ระบบบริหารบุคคลไม่เอื้ออำนวยให้ครูในชนบท หรือท้องถิ่นกันดารได้รับความก้าวหน้าเกิดปัญหาและการขาดแคลนครู ขาดแคลนแบบเรียน และอุปกรณ์การศึกษา³ อีกประการหนึ่งในด้านหลักสูตรจากผลการวิเคราะห์

¹ กองการวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. "ระบบบริหารการประถมศึกษาศึกษาของไทย", รายงานการศึกษาเบื้องต้น (กรุงเทพมหานคร : กองการวิจัย, 2517), หน้า 2

² สิปปนนท์ เกตุทัต, "รายงานของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา" การปฏิรูปการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 59-61

³ กองแผนงาน, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะที่สี่ (2520-2524) (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2519), หน้า 30

ของคณะกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สรุปได้ว่า หลักสูตร พ.ศ. 2503 ได้กำหนดความมุ่งหมายไว้มากเกินไปไม่สอดคล้องกับวิถีภาวะของเด็ก มิได้ตั้งอยู่บนความเป็นจริงของบ้านเมือง เนื้อหาสาระและเวลาเรียนที่กำหนดไว้ มีเป็นอันมากที่เป็นประเภทรู้ไว้ใช้ว่าไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต และช่วงเวลาเรียนไม่ยืดหยุ่น จึงไม่สามารถสอดคล้องกับวิชาที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้ หลักสูตรไม่สามารถสื่อความหมายกับครูที่จะนำไปใช้ได้จริง เพราะหลักสูตรไม่ให้แบบอย่าง วิธีการเรียน วิธีสอน และการจัดทำกิจกรรมต่าง ๆ พอที่จะเป็นแนวทางให้ครู และนักเรียนนำไปปฏิบัติได้ และหลักสูตรมิได้มุ่งให้คนไปประกอบอาชีพ แต่มุ่งให้คนศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น¹ นอกจากนี้ผู้รับผิดชอบในการศึกษาระดับประถมศึกษา มีหลายหน่วยงานคั่งกล่าวแล้ว ทำให้เกิดปัญหาลักษณะงานซ้ำซ้อนกัน ผลที่เกิดขึ้นนอกจากจะทำให้เกิดความสูญเปล่าแล้ว ยังทำให้การบริหารการศึกษาในระดับนี้ไม่มีเอกภาพในการบริหารอีกด้วย

จากสาเหตุดังกล่าวจำเป็นต้องหาวิธีที่จะได้มีการศึกษา และวิจัยสภาพการบริหาร การประถมศึกษาอย่างละเอียด โดยศึกษาถึงโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจกรรมนักเรียน งานธุรการ การเงิน บริการ และอื่น ๆ ในประเภทเดียวกัน เพื่อจะได้ทราบปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนและงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภท คั่งกล่าว ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อผู้ บริหารการศึกษาทั้งส่วนที่อยู่ในโรงเรียน และไม่ประจำอยู่ในโรงเรียนจะได้นำข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ไปปรับปรุงทั้งในด้านการบริหาร และโรงเรียนให้ดีขึ้น ยังผลให้การจัดการศึกษาระดับ ประถมศึกษา บรรลุผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ และเป็นไปตามแผนพัฒนาการ เศรษฐกิจ และ สังคมแห่งชาติที่วางไว้อย่างแท้จริง

¹ หน่วยงานในสังกัด, กรมสามัญศึกษา. หลักสูตรใหม่เป็นฉบับใด (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ อ.พ.ส., 2519), หน้า 1

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อศึกษางานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะในค่านางานบริหาร ความสัมพันธ์กับชุมชน งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานบริหารกิจการนักเรียน และงานบริหารธุรการ การเงิน และบริหาร
3. เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงสร้างระบบบริหารในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และปัญหาการบริหารการศึกษา ทั้ง 5 ประเภทในโรงเรียนดังกล่าวมาแล้ว

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้จะศึกษางานบริหารการศึกษาเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือปีการศึกษา 2519 - 2520

1. ศึกษาโครงสร้างของการบริหารภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น
2. งานบริหารการศึกษา จะศึกษาเพียงงานหลัก 5 ประเภทเท่านั้นคือ งานบริหารค่านความสัมพันธ์กับชุมชน งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานบริหารกิจการนักเรียน และบริหารธุรการ การเงิน และบริหาร
3. ปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างระบบบริหารภายในโรงเรียน และงานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภทดังกล่าวแล้ว

นิยามของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอจำกัดความหมายของคำให้เป็นที่เข้าใจตรงกันดังต่อไปนี้

โครงสร้างของระบบบริหารการศึกษา หมายถึงลักษณะการดำเนินงานจัดการประถมศึกษา ในด้านเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ และความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ระดับต่าง ๆ ที่มีตำแหน่งหน้าที่ในการจัดการประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ตลอดจนอำนาจหน้าที่และความสัมพันธ์ในแบบปฏิบัติงานของครูในระดับต่าง ๆ ภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 7 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 7 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง จังหวัดต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยตามหลักภูมิศาสตร์

การบริหาร หมายถึง งานที่บุคคลร่วมกันดำเนินงานขององค์การ เพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์ที่ใดร่วมกันกำหนดไว้

ผู้บริหาร หมายถึง บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ทั้งที่ประจำอยู่ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ได้แก่ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ศึกษาธิการจังหวัด และศึกษาธิการอำเภอ

นักวิชาการ หมายถึง บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารงานด้านวิชาการของโรงเรียน ได้แก่ ครู และศึกษานิเทศก์ ที่ประจำอยู่ในจังหวัดนั้น ๆ

ประชาชน หมายถึง บุคคลได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และรวมถึงผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนนั้น ๆ ด้วย

งานบริหารการศึกษา หมายถึง งานหลัก 5 ประเภทของผู้บริหารตามแนวทางของแคมป์เบล (Roald F. Cambell) ได้แก่งาน

1. งานบริหารที่เกี่ยวข้องกับชุมชน หมายถึง งานทุกประเภทที่โรงเรียนจัดดำเนินการเพื่อดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือกับโรงเรียน และที่โรงเรียนพยายามออกไปเพื่อรู้จักเข้าใจ และให้ความร่วมมือกับชุมชน

2. งานบริหารวิชาการ หมายถึง งานเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับหลักสูตร แผนการเรียน การวัดผล การนิเทศการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. งานบริหารงานบุคคล หมายถึง การแสวงหาบุคลากร การเลือกสรรการบรรจุ การแต่งตั้ง และนำบุคลากรเข้าสู่หน่วยงาน การบำรุงรักษา การพัฒนา การนิเทศงาน การโยกย้าย และการให้ออกจากงาน

4. งานบริหารกิจการนักเรียน หมายถึง งานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้แก่ การทำสำมะโนนักเรียน การรับเข้าเรียน การลงทะเบียน การแบ่งกลุ่ม การจัดชั้น การจัดสวัสดิการนักเรียน และการส่งเสริมให้มีกิจกรรมนอกหลักสูตร

5. งานธุรการการเงินและบริการ ได้แก่ งานในสำนักงานและงานบริหารทุกประเภท เช่น งานสารบรรณ การเงิน อาคารสถานที่ การบริการ และอื่น ๆ ในประเภทเดียวกัน¹

ขนาดของโรงเรียน ยึดถือตามระเบียบกรมสามัญศึกษา ว่าด้วยการแต่งตั้งครูในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา 2513 ดังนี้

1. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีห้องเรียนต่ำกว่า 10 ห้องเรียน (1 - 9 ห้องเรียน) มีนักเรียนประมาณ 140 - 400 คน

2. โรงเรียนขนาดปานกลาง หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีห้องเรียน 10 ห้องเรียนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 20 ห้องเรียน (10 - 20 ห้องเรียน) มีนักเรียนประมาณ 400 - 800 คน

3. โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีห้องเรียนเกินกว่า 20 ห้องเรียน แต่ไม่เกิน 30 ห้องเรียน (21 - 30 ห้องเรียน) มีนักเรียนประมาณ 800 - 1,200 คน

4. โรงเรียนขนาดใหญ่มาก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีห้องเรียน 30 ห้องเรียนขึ้นไป มีนักเรียนประมาณ 1,200 คนขึ้นไป²

¹ Roald F. Cambell, and Gregg, Administrative Behavior in Education (New York : Harper of Brothers, 1957), P. 203.

² หน่วยงานพิเศษ, กรมสามัญศึกษา. ระเบียบและแนวปฏิบัติสำหรับครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2515), หน้า 29

วุฒิทางวิชาชีพ หมายถึง วุฒิที่ใช้ในการประกอบอาชีพ สำหรับครู นักวิชาการ และผู้บริหารการศึกษา ได้แก่ วุฒิจากการศึกษา คือ

1. วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ได้แก่ วุฒิ อ.กศ., ป.ม., พ.ม., ป.กศ., พ.กศ. ประกาศนียบัตรอาชีววะ, และต่ำกว่า บ.ศ.6 ลงมา หรือ วุฒิที่เทียบเท่าตั้งแต่อนุปริญญาลงไป
2. วุฒิปริญญาตรี ได้แก่ วุฒิ กศ.บ., ค.บ., วท.บ., ศศ.บ., หรือวุฒิอื่นที่เทียบเท่าปริญญาตรี
3. วุฒิตั้งแต่ปริญญาตรี ได้แก่ วุฒิ กศ.ม., ค.ม., วท.ม., หรือวุฒิอื่น ๆ ที่เทียบเท่าสูงกว่าปริญญาตรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับจากการศึกษา และวิจัยครั้งนี้จะได้ทราบถึงโครงสร้างของระบบบริหารการศึกษา ระบบงานบริหารการศึกษา และปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานบริหารกิจการนักเรียน และงานบริหารธุรการ การเงิน บริการ และอื่น ๆ ในประเภทเดียวกัน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อผู้บริหารในการปรับปรุงการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และผู้บริหารการศึกษาที่สนใจต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดต่างๆของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามหลักภูมิศาสตร์คือ จังหวัดอุดรธานี หนองคาย เลย สกลนคร ขอนแก่น อุดรธาธานี นครพนม กาฬสินธุ์ มหาสารคาม ร้อยเอ็ด ยโสธร นครราชสีมา อัญญิ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ รวมทั้งสิ้น 16 จังหวัด

กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเรื่องนี้ได้จังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกมาประมาณร้อยละ 20

ของจังหวัดที่มีอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือวิธีเลือกจังหวัดให้สุ่มตัวอย่าง

เมื่อได้จังหวัดตัวอย่างแล้ว เลือกกลุ่มโรงเรียนตัวอย่างที่ต้องการศึกษาในแต่ละจังหวัดที่ถูกเลือกได้นั้น ผู้วิจัยกำหนดไว้ทุกโรงเรียนในจังหวัดหรือร้อยละ 100 ของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้แก่จังหวัดและโรงเรียน ดังต่อไปนี้

จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 7 โรงเรียน ได้แก่

- 1 โรงเรียนสระแก้ว
- 2 โรงเรียนสุขานารี
- 3 โรงเรียนเมืองนครราชสีมา
- 4 โรงเรียนวัดประธานนิมิตร
- 5 โรงเรียนประจักษ์
- 6 โรงเรียนโนนสูง
- 7 โรงเรียนมักขงชัย

จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่

- 1 โรงเรียนวัดพระโต

จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 2 โรงเรียน ได้แก่

- 1 โรงเรียนสุนทรวัฒนา
- 2 โรงเรียนเมืองชัยภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการแบบการศึกษภาคสนาม (Field study) โดยใช้เครื่องมือ และเทคนิคในการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถามของกองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.891¹ ในการรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็นจากกลุ่มผู้บริหารที่ประจำอยู่ในโรงเรียน และมีได้ประจำอยู่ในโรงเรียน กลุ่มนักวิชาการ ได้แก่ ครูในโรงเรียนและศึกษานิเทศก์ที่ประจำอยู่ใน

¹ ทวารเรือง รัตตินันท์, "งานบริหารการศึกษาระดับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารและการวางแผนการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2518), หน้า 40

จังหวัดนั้น. และจากกลุ่มประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน และกรรมการศึกษาของโรงเรียนนั้น ๆ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างดังกล่าวแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้วิจัยก็ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยจัดทำเป็นตารางแสดง ความถี่ โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มประชาชน แล้ว ทำการคิดเป็นร้อยละของจำนวนผู้ตอบคำถามแต่ละข้อ และแต่ละคำตอบในคำถามเดียวกัน นอกจากนั้นยังคิดร้อยละของจำนวนผู้ตอบคำถามแต่ละข้อในกลุ่มข้อที่เป็นงานประเภทเดียวกัน ด้วย ซึ่งเป็นการใช้วิธีการทางสถิติเปรียบเทียบเป็นร้อยละ และจะได้แสดงการวิเคราะห์ที่ไว้ โดยต่อไป

ลำดับขั้นในการเสนอข้อมูล

บทที่ 1 เป็นบทนำกล่าวถึงมูลเหตุของการวิจัย ความมุ่งหมายของการวิจัย ความสำคัญของปัญหา คำจำกัดความต่าง ๆ สำหรับการวิจัย วิธีการดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูล

บทที่ 2 กล่าวถึงข้อเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การบริหารและกระบวนการบริหาร การบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา งานบริหารด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ชุมชน งานบริหารด้านวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานบริหารด้านกิจการนักเรียน การบริหารงานธุรการ การเงิน และบริการ โครงสร้างระบบบริหารโรงเรียน ประถมศึกษา อังกฤกรมสวนมัธยมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสรุปผลงานวิจัยของผู้อื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงหรือสัมพันธ์กับการวิจัยนี้

บทที่ 3 กล่าวถึงวิธีการดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะเครื่องมือ การสร้างแบบสอบถาม วิธีรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการเสนอข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 กล่าวถึงการสรุปผลการวิจัย ขอเสนอแนะ ส่วนรายละเอียดของแบบสอบถามจะเสนอได้ในภาคผนวก